

**Ю. А. Матвієнко, О. М. Рекалова, О. Р. Панасюкова, С. Г. Ясир, С. О. Черенько,
Н. А. Литвиненко, О. А. Рева**

ЗАСТОСУВАННЯ БАКТЕРІАЛЬНОГО ПЕПТИДОГЛІКАНУ З МЕТОЮ КОРЕКЦІЇ СИСТЕМИ ГАМА-ІНТЕРФЕРОНУ У ХВОРИХ НА ДЕСТРУКТИВНИЙ ТУБЕРКУЛЬОЗ ЛЕГЕНЬ

ДУ «Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф. Г. Яновського НАМН України»

Мета — оцінити ефективність призначення бактеріального пептидоглікану (Бластомуніл) в комплексній протитуберкульозній терапії з метою підвищення ефективності лікування шляхом корекції системи γ -IFN у хворих на деструктивний туберкульоз легень.

© Матвієнко Ю. А., Рекалова О. М., Панасюкова О. Р., Ясир С. Г., Черенько С. О., Литвиненко Н. А., Рева О. А., 2016

Матеріали та методи

Обстежено 46 хворих на деструктивний туберкульоз легень, які проходили стаціонарне лікування з приводу деструктивного туберкульозу легень в НІФП НАМН, середній вік хворих становив $(34,5 \pm 2,7)$ років. Хворим призначали режими хіміотерапії згідно Уніфікованого клінічного протоколу надання медичної допомоги

(Наказ МОЗ України № 1091 від 21.12.12). 22-ом хворим на деструктивний туберкульоз легень (основна група) на фоні протитуберкульозної хіміотерапії на 2-му місяці лікування додатково призначали імуномодуючий препарат Бластомуніл внутрішньом'язово по 0,6 мг один раз на тиждень протягом 5-ти тижнів. Контрольні групи склали 24 хворих на туберкульоз легень, котрим призначали відповідні режими хіміотерапії без додаткового призначення імуномодуючого препарату, середній вік ($36,1 \pm 2,4$) років, та 20 здорових осіб — донорів крові, середній вік ($38,0 \pm 0,1$) років.

До початку курсу лікування та одразу після його застосування проводили загальне імунологічне дослідження з додатковим визначенням щільності рецепторів до γ -IFN (IFN- γ R1) на лейкоцитах крові (CD119+Лф) методом проточної цитометрії (проточний цитофлюориметр BD FACSCalibur, Канада) з використанням анти-CD119 моноклональних антитіл (BD Biosciences, США) та визначенням рівня γ -IFN в сироватці крові (методом імуноферментного аналізу на приладі «BioTek», США) з використанням комерційної тест-системи «Diaclon», Франція, а також кількості клітин — потенційних продуцентів γ -IFN, а саме — CD4⁺8⁻, CD4⁺8⁺, CD3⁺16⁺56⁺ лімфоцитів (виробництва Beckman Coulter, США), рівнів спонтанної та індукованої неспецифічним (фітогемагглютиніном) і специфічним (вакциною БЦЖ) стимуляторами продукції γ -IFN лейкоцитами крові *in vitro*.

Результати

Встановлено, що динаміка показників системи γ -IFN у хворих на туберкульоз легень під впливом проведеного комплексного лікування пацієнтів обох груп була подібною, тобто у хворих контрольної та основної груп в процесі лікування спостерігалось підвищення рівня γ -IFN в сироватці крові, підвищення *in vitro* спонтанної продукції γ -IFN лейкоцитами та майже стабільний рівень клітинної продукції γ -IFN, індукованої ФГА та БЦЖ. Але, окрім цього, серед хворих на туберкульоз легень контрольної групи в динаміці лікування було визначено зниження щільності рецепторів до γ -IFN на лейкоцитах крові: з ($106,7 \pm 18,2$) у.о. до ($67,6 \pm 7,5$) у.о., $p < 0,05$, на моноцитах при нормі ($58,5 \pm 3,5$) у.о., та з ($69,1 \pm 8,2$) у.о. до ($48,0 \pm 7,0$) у.о., $p < 0,05$, на гранулоцитах при нормі ($48,1 \pm 4,8$) у.о., — що могло свідчити про зниження їх

функціональної спроможності та неможливість адекватно реагувати на підвищення γ -IFN в оточуючому їх середовищі. При триваючому бактеріовиділенні у хворих строки розсмоктування інфільтративних змін в легенях дорівнювали ($7,3 \pm 0,6$) місяців, відсоток хворих, в яких зникли каверни в легенях, складав ($26,3 \pm 1,6$) %, термін перебування таких хворих в стаціонарі тривав до ($7,9 \pm 0,5$) місяців.

На відміну від хворих контрольної групи, серед хворих основної групи після проведеного курсу лікування із застосуванням Бластомунілу на фоні поліхіміотерапії спостерігалось достовірне підвищення щільності рецепторів до γ -IFN на лейкоцитах крові, максимально — на моноцитах з ($99,3 \pm 9,4$) у.о. до ($151,2 \pm 19,1$) у.о., $p < 0,05$, при нормі ($58,5 \pm 3,5$) у.о., $p < 0,05$, що сприяло нормалізації роботи системи γ -IFN та імунної системи організму в цілому, завдяки чому відзначався більш виразний позитивний клінічний ефект лікування зі скороченням строків розсмоктування інфільтративних змін в легенях відносно контрольної групи до ($3,8 \pm 0,8$) місяців, $p < 0,05$, збільшенням відсотку хворих в яких зникли каверни в легенях до ($57,1 \pm 2,3$) %, $p < 0,05$, та зменшенням терміну перебування таких хворих в стаціонарі відносно контрольної групи до ($6,1 \pm 0,4$) місяців, $p < 0,05$.

Отже, підвищення експресії IFN- γ R1 на імунocyтах крові віддзеркалювало активізацію специфічної імунної відповіді в організмі хворих на туберкульоз, тоді як зниження її кількості було пов'язаним з її гальмуванням та більшими строками лікування таких хворих.

Висновки

Застосування бактеріального пептидоглікану в комплексній протитуберкульозній терапії хворих на деструктивний туберкульоз легень сприяє підвищенню імунологічної реактивності хворих, зокрема, шляхом корекції розладів у системі гамма-інтерферону, а саме — через відновлення щільності рецепторів до γ -IFN на лейкоцитах крові, максимально — на моноцитах, завдяки чому досягається позитивний терапевтичний ефект: — скорочення строків розсмоктування інфільтративних змін в легенях з 7,3 до 3,8 місяців, збільшення відсотку хворих, в яких зникли каверни в легенях, з 26,3 % до 57,1 %, скорочення терміну перебування хворих в стаціонарі з 7,9 до 6,1 місяців.